

درآمدی بر مکتب انتظامی امنیتی جمهوری اسلامی ایران

مرکز مطالعات راهبردی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۰

پیشگام	ثابت، علی، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	درآمدی بر مکتب انتظامی امنیتی جمهوری اسلامی ایران/ نویسندگان علی ثابت، احمد رضا رادان؛ تهیه کننده مرکز مطالعات راهبردی ناجا، گروه مکتب و نظریه‌های انتظامی - امنیتی.
تخصیصات نشر	تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز مطالعات راهبردی، ۱۴۰۰.
تخصیصات ظاهری	۲۳۸ ص: جدول.
شابک	978-622-98917-2-8
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص ۲۴۱ - ۲۳۸.
موضوع	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران -- اقدامات امنیتی
موضوع	Islamic Republic of Iran police-- Security measurement
موضوع	امنیت داخلی -- ایران
موضوع	Internal security-- Iran
	پلیس-- ایران
	Police -- Iran
	امنیت داخلی -- فلسفه
	Internal security -- Philosophy
	پلیس -- فلسفه
	Police -- Philosophy
	پایین جامعه‌محور
	Community policing
	رادان، احمد رضا، ۱۳۴۲ -
پیشگام افزوده	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. مرکز مطالعات راهبردی
پیشگام افزوده	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. مرکز مطالعات راهبردی. گروه مکتب، اندیشه و نظریه‌های امنیتی
پیشگام افزوده	انتظامی
زده بندی کنگره	HV۸۲۴۲/۵۶
زده بندی دیویی	□۳۶۳/۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۳۴۶۶۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

نام کتاب: درآمدی بر مکتب انتظامی امنیتی جمهوری اسلامی ایران
تهیه کننده: مرکز مطالعات راهبردی ناجا- گروه مکتب و نظریه‌های انتظامی - امنیتی
ناشر: مرکز مطالعات راهبردی فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
نویسندگان: علی ثابت، احمد رضا رادان

ویراستار: سعیده دادیار

صفحه آرای و جلد: منصور عادل‌پور

ناظر چاپ: علیرضا نصیری رضی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۹۱۷-۲-۸

قیمت: ۹۱۴۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

شمارگان: ۵۰۰

سال انتشار: ۱۴۰۰

نشانی: تهران، خیابان عطار، ستاد فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز مطالعات راهبردی

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

پیشگفتار

طراحی و تدوین مکتب انتظامی امنیتی جمهوری اسلامی ایران همانند دیگر سازه‌های نظری همچون نظریه، گفتمان، و پارادایم، ملزومات و مقدماتی دارد. مقدماتی که بخشی از آن شامل صورت‌برداری و بررسی دستاوردهای مفهومی و نظری موجود اعم از یافته‌های داخلی و خارجی است. بخش دیگر آن شامل تلاش برای ساختن مدلی از «مکتب» و عناصر سازنده آن به نحوی است که با مسائل و موضوعات انتظامی و امنیتی منطبق باشد و چارچوبی فعال و کارآمد برای پاسخگویی به نیازهای سازمان را در حوزه نظم و امنیت ارائه دهد. آنچه در این پژوهش مورد بررسی قرار می‌گیرد، از مراحل مقدماتی تدوین «مکتب انتظامی امنیتی جمهوری اسلامی ایران» و لوازم و الزامات آن است. طبیعتاً تدوین و سامان‌دهی سازه نظری مکتب و الگوهای عملی و مقولات و مفاهیم مرتبط با آن به صورت یک کل پیوسته و ترکیبی سازوار از عناصر مختلف باید به گونه‌ای باشد که با مراجعه به تعریف، ادراکی مشخص از معنا و تصویر انتظام و امنیت حاصل شود. بررسی مفاهیم اصلی، شناسایی الگوهای نظری و عملی موجود، بررسی سوابق تئوری پردازی همراه با شناسایی فایندها و شکل‌گیری مکاتب، از جمله چنین الزامات و لوازمی است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که مطالعات انتظامی و امنیتی موجود در داخل کشور، بجز اشتراک لفظی، محور و سامانه نظری و مفهومی مشخصی ندارد و تابع سلايق و علايق مترجمان، مولفان و پژوهشگران این حوزه نوسان پیدا می‌کند. از سوی دیگر مطالعات امنیتی با هر دیدگاهی که صورت پذیرد حاصل و نتیجه آن هر چه باشد بدون تأثیر بر اندیشه و عمل و حتی گاه سیاست‌گذاری در این حوزه نیست. از این رو ساماندهی مطالعات انتظامی و امنیتی بر محور ایده‌ها و روش‌هایی که منطبق با ساختار و محتوا و جهت‌گیری‌ها و مبانی و ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی باشد، ضروری است. امر مهمی که از طریق بررسی انتقادی مکاتب موجود، نظریه پردازی‌های داخلی و مفهوم‌سازی‌ها و دیگر ابزارهای شناختی این حوزه همراه با جهت دادن به مطالعات و اندیشه و عمل در این حوزه از طریق تدوین مکتب انتظامی و امنیتی جمهوری اسلامی

ایران و مختصات و ویژگی‌های آن حاصل می‌شود. پژوهش در موضوع مکتب نظامی - امنیتی به طور کلی و در تدوین مراحل و مقدمات آن از ابعاد مختلف حائز اهمیت است، که برخی از مهم‌ترین آن‌ها به شرح زیر است:

الف - افق‌گشایی برای تدوین مکتب نظامی - امنیتی جمهوری اسلامی ایران، به عنوان چارچوبی فعال و کارآمد برای پاسخگویی به نیازهای سازمان در حوزه نظم و امنیت،
ب - آمادگی برای ورود به مراحل دیگر تدوین مکتب نظامی امنیتی بر بنیانی روشمند و متقن،

ج - زمینه‌سازی برای پیشگیری از خطاهای راهبردی و روشی و نظری در سایر مراحل تدوین مکتب از طریق مدل طراحی مکتب،

د - احصاء و طبقه‌بندی‌ها و تجربیات عملی و نظری موجود در حوزه انتظام و امنیت،

ه - جهت‌دهی به مطالعات و بررسی‌های مربوط به تدوین مکتب نظامی امنیتی.

با عنایت به رسالت مرکز راهبردی ناجا در خصوص تبیین و تدوین مکتب، اندیشه و نظریه نظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر مبانی اسلام ناب محمدی (ص) و فرهنگ اسلامی - ایرانی، پژوهش حاضر تلاشی مقدماتی در جهت احصاء و صورت‌برداری از دستاوردهای نظری این حوزه در جهت زمینه‌سازی و تمهید تبیین و تدوین مکتب نظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران است. در پایان از تلاش‌های خالصانه دکتر رضا کلهر، دکتر نوراله قیصری، دکتر نبی‌الله روحی معاون محترم دانش و پژوهش و دکتر علی‌ثابت مدیر محترم گروه مکتب، و نظریه‌های نظامی - امنیتی مرکز راهبردی فرماندهی نظامی جمهوری اسلامی ایران کمال قدردانی و تشکر می‌شود.

مرکز مطالعات راهبردی

فرماندهی نظامی جمهوری اسلامی ایران

پیشگفتار.....	۵
فصل اول: کلیات.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
۱-۱- طرح مسئله.....	۱۹
۱-۲- اهمیت و ضرورت.....	۲۰
۱-۳- پرسش‌ها.....	۲۱
۱-۴- پیشینه پژوهش.....	۲۱
۱-۵- مفاهیم اصلی.....	۲۵
فصل دوم: دستاوردهای مفهومی در مطالعات انتظامی.....	۲۳
مقدمه.....	۲۵
۲-۱- ویژگی‌های مکتب پلیسی.....	۳۸
۲-۲- ظهور و شکل‌گیری مکتب‌های پلیسی.....	۴۲
۲-۳- مکتب پلیسی.....	۴۶
۲-۴- نظریه‌های پلیسی.....	۴۸
۲-۴-۱- نظریه پلیس اقتدارگرا.....	۵۲
۲-۴-۲- نظریه پلیس دموکراتیک.....	۵۴
۲-۴-۳- نظریه پلیس مبتنی بر هدایت اطلاعات.....	۵۶
۲-۴-۴- نظریه پلیس جامعه محور.....	۵۸
۲-۴-۵- نظریه پلیس حل مسئله.....	۶۱
۲-۵- پلیس و مکاتب پلیسی در انگلستان.....	۶۳
۲-۵-۱- نظریه‌های پلیسی در انگلستان.....	۶۹
۲-۵-۲- الگوهای کار ترکیبی در پلیس انگلستان.....	۷۴
۲-۶- پلیس و مکاتب پلیسی در ایالات متحده آمریکا.....	۷۵
۲-۶-۱- شکل‌گیری پلیس مدرن در آمریکا.....	۷۸
۲-۶-۲- نظریه‌های پلیسی در آمریکا.....	۸۰
۲-۶-۳- سبک‌های کار پلیسی جامعه محور در آمریکا.....	۸۱
۲-۷- پلیس و مکاتب پلیسی در آلمان.....	۸۵
۲-۷-۱- نظریه‌های پلیسی در آلمان.....	۹۱
۲-۸- پلیس و مکاتب پلیسی در فرانسه.....	۹۶
۲-۸-۱- سازمان پلیس ملی فرانسه.....	۹۷
۲-۸-۲- رویکرد کار پلیسی در محله‌های همسایه.....	۹۹
۲-۹- پلیس و مکاتب پلیسی در سوئد.....	۱۰۲
۲-۹-۱- شورای ملی پیشگیری از جرم.....	۱۰۴
۲-۹-۲- نظریه‌ها در کار پلیسی سوئد.....	۱۰۶
۲-۱۰- نتیجه‌گیری.....	۱۰۸

۱۱۳	فصل سوم: دستاوردهای مفهومی در مطالعات متعارف امنیتی
۱۱۵	مقدمه
۱۱۵	۳-۱- امنیت و مختصات آن
۱۱۷	۳-۲- مکاتب امنیتی
۱۲۱	۳-۲-۱- مکتب امنیتی واقع گرایی و نو واقع گرایی
۱۲۶	۳-۲-۲- مکتب امنیتی پاریس
۱۲۸	۳-۲-۳- مکتب امنیتی کپنهاک
۱۳۰	۳-۲-۴- مکاتب امنیتی فمینیستی
۱۳۵	۳-۲-۵- مکتب امنیتی انتقادی
۱۳۷	۳-۳- نقد و ارزیابی
۱۴۲	۳-۴- نقد نظریه های امنیت از منظر مبانی اسلامی
۱۴۶	۳-۵- دستاوردهای مفهومی و نظری
۱۴۹	فصل چهارم: دستاوردهای پژوهشگران داخلی مطالعات امنیت
۱۵۱	مقدمه
۱۵۱	۴-۱- امنیت و ارزیابی آن در آثار اصغر افتخاری
۱۷۱	۴-۲- امنیت در آثار علی عبدالله خانی
۱۸۱	۴-۳- امنیت در آثار نجف لکزایی
۱۹۴	۴-۴- سایر دیدگاه های موجود در مطالعات امنیتی در ایران
۱۹۷	فصل پنجم: مراکز، موسسات، نشریات و رشته های تحصیلی مرتبط با مطالعات انتظامی امنیتی در ایران
۱۹۹	مقدمه
۱۹۹	۵-۱- مراکز و موسسات پژوهشی
۲۰۰	۵-۲- نشریات و مجلات انتظامی امنیتی
۲۰۲	۵-۳- گرایش های اصلی آموزشی در موسسات و مراکز عالی انتظامی
۲۰۵	۵-۴- ارزیابی های موجود از رویکرد و روش در مطالعات امنیتی ایران
۲۰۷	فصل ششم: مفهوم و مولفه های مکتب انتظامی امنیتی جمهوری اسلامی ایران
۲۰۹	مقدمه
۲۱۱	۶-۱- مفهوم مکتب
۲۱۲	۶-۲- مقایسه مفهوم مکتب با مفاهیم نظریه، پارادایم و مدل
۲۱۵	۶-۳- دلایل و ضرورت های مکتب فکری
۲۱۶	۶-۴- مولفه ها و شاخص های مکتب
۲۱۷	۶-۵- کارکردهای مکتب انتظامی - امنیتی
۲۱۸	۶-۶- فرایند صورت بندی و شکل بندی مکاتب